

Vojenská hlediska rakouské bezpečnostní politiky

LANDESVERTEIDIGUNGS-AKADEMIE
DER KOMMANDANT

V letech od roku 1989, od konce bipolarity bloků „Varšavský pakt“ a „NATO“ v Evropě, je možno nejen v Rakousku pozorovat změněné a rozšířené chápání bezpečnosti; důsledkem jsou změněné interpretace bezpečnostní politiky ve všech státech Evropy, což se týká také jejich vojenských hledisek včetně struktur ozbrojených sil.

Rakouské Spolkové vojsko (Bundesheer) je definováno jako součást výkonné moci Rakouské republiky. Jeho činnost se proto může řídit výlučně na základě rakouskou spolkovou ústavou stanoveného principu zákonnosti, což znamená, že Spolkové vojsko může být zasazeno pouze na základě existujících rakouských zákonů. Na základě této samozřejmé vazby na princip zákonnosti se níže uvedené výroky ve své „historické části“ vztahují převážně na ty zákony, které určují a strukturují vojenskou složku bezpečnostní politiky. Tyto zákonné podklady mohou být vzhledem k rychlému politickému vývoji na mezinárodním poli v mnohých částech předmětem diskuse a mohou vyžadovat úpravu, avšak musejí být brány v úvahu. V druhé „aktuální části“ bude posouzen nejnovější vývoj v oblasti vojenské bezpečnostní politiky. K doplnění zákonem daných rámcových podmínek budou uvedeny výroky osob, které se jako nositelé vojenské odpovědnosti vyjadřují k vojenské složce bezpečnostní politiky. Tento postup se jeví jako nezbytný, protože všeobecná zákonná ustanovení vždy vyžadují přeměnu a s ní nezbytně spojenou interpretaci.

K POJMU BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY

Mír je mnohdy interpretován jen negativně jako absence války. Tato negativní interpretace však přehlíží pozitivní aspekty, jako například oblast spravedlivého sociálního řádu, který vylučuje příčiny ne-míru (Unfrieden).

„Bezpečnost“ systému je tím vyšší, čím vyšší je stupeň jeho autonomie. To však musí být v souladu se zásadami aktivní zahraniční politiky předmětem péče v rámci mezinárodních vztahů. To vede k pojmu bezpečnostní politiky.

Rakouská bezpečnostní politika je oficiálně definována jako „souhrn všech opatření, především v oblastech zahraniční politiky, politiky k udržení vnitřní stability i obranné politiky, k ochraně obyvatelstva a základních

hodnot tohoto státu proti všem druhům ohrožení, zachování a obraně nepřetržitě neutrality“.

Cílem bezpečnostní politiky je proto ochrana obyvatelstva a základních hodnot republiky, jakož i zachování nezávislosti a suverenity. Bezpečnostní politika se buduje na třech složkách, a to:

- aktivní zahraniční politice,
- vnitřní stabilitě,
- věrohodné obranné politice.

HISTORICKÉ ZÁKLADY

Zákonné podklady a dokumenty

■ *Plán obrany státu*

„Plán obrany státu“ byl jako obsáhlá bezpečnostně-politická koncepce Rakouské republiky, založená na rozhodnutí Národní rady v souhlase se všemi třemi tehdy v parlamentu zastoupenými stranami přijat Spolkovou vládou v roce 1983.

Cílem této koncepce bylo:

- stanovit směrnice pro zvládnutí výjimečných krizových situací,
- katalogizovat možná ohrožení Rakouska a definovat jejich význam pro obyvatelstvo a základní hodnoty,
- poprvé formulovat základní hodnoty republiky: nezávislost vůči zahraničí, teritoriální integrita a jednota státního území, vnitřní autonomie, zachování pluralistického státního a společenského řádu, regionální a globální posilování míru, maximální kvalita života a životní úrovně rakouského obyvatelstva.

■ *Celkový plán obrany státu*

Plán obrany státu byl také sladěnou souhrnnou koncepcí „celkové obrany státu“, která staví čtyři dílčí oblasti této celkové obrany státu (vojenskou, hospodářskou, duchovní a civilní obranu státu) do jednoho kompletního skloubeného rámce. „Celková obrana státu“ s „vojenskou obranou státu“, která je do ní integrována, disponuje několika zákonnými podklady. Článek 9a rakouské spolkové ústavy zní takto:

„...Rakousko vyhlásuje celkovou obranu země ... K celkové obraně země patří vojenská, civilní a hospodářská obrana země“.

Za všeobecnou koordinaci celkové obrany státu je odpovědný úřad spolkového kancléře. V tomto úřadě byly zřízeny koordinační oddělení a odborný štáb složený z vedoucích činitelů dílčích oblastí.

Některé další články ústavy se rovněž zabývají vojenskými hledisky. Jedním, který je nutno zvláště zdůraznit, je článek 79 spolkové ústavy. V jeho prvním odstavci je stanovena zásadní odpovědnost rakouského Spolkového vojska za vojenskou obranu státu:

„...posláním Spolkového vojska je vojenská obrana státu...“

Článek 79 dále formuluje úkoly Spolkového vojska, které překračují čistě vojenskou obranu státu. V odstavci 2 tohoto článku jsou tyto úkoly uvedeny:

- ochrana ústavního zřízení a jeho schopnosti jednání, jakož i ochrana demokratických svobod obyvatel,
- zachování pořádku a bezpečnosti uvnitř státu,
- poskytování pomoci při živelných pohromách a neštěstích mimořádného rozsahu.

■ **Obranná doktrína 1975**

Jedno desetiletí před zpracováním plánu obrany státu byla podle rozhodnutí Národní rady ze dne 10. června 1975 stanovena „obránná doktrína 1975“ pro „celkovou obranu státu“. Podle rozhodnutí ministerské rady ze dne 28. října 1975 byla „obránná doktrína“ přijata jako vládní a správní zásada. Vedle nových zásad o tom, jak mají být jednotlivé dílčí oblasti celkové obrany státu organizovány, obsahuje nyní jednoznačné konstatování, že vojenská obrana státu je posláním Spolkového vojska.

Byly rozlišeny tři potenciální případy zasazení:

● **případ krize:** „V případě mezinárodního napětí nebo konfliktu s nebezpečím rozšíření na Rakousko, čelit každému pokusu o takové rozšíření, bránit hranice a zachovat nedotknutelnost vzdušného prostoru; k tomu je nutno podle okolností zasadit aktivní útvary, útvary ochrany hranic a teritoriální zajišťovací síly v prostoru, který je považován za ohrožený“.

● **případ neutrality:** „V případě vojenského konfliktu v sousedství zasazením aktivních útvarů v ohroženém prostoru a mobilizovaných záložních útvarů umožnit zachování neutrality na zemi i ve vzduchu; zabránit proniknutí cizích vojsk na rakouské území a v každém případě proniknuvší části těchto vojsk odzbrojit a internovat“.

● **případ obrany:** „V případě vojenského útoku na Rakousko zahájit obranný boj na hranici, mobilizací dosáhnout v nejkratší možné době úplné vojenské obratyschopnosti a v každém případě získat nazpět ztracené prostory“.

Nezávisle na uvedených úkolech musí Spolkové vojsko podle požadavků „obránné doktríny 1975“ podporovat také jiné oblasti celkové obrany státu. Jako zvláště důležitá se jeví oblast „civilní obrany státu“, v jejímž rámci musí Spolkové vojsko vykonat příslušná opatření pro případ krize, neutrality a obrany.

■ **Obrana prostoru**

V Rakousku byla po roce 1975 jako důsledek tehdejší obranně-politické situace nalezena metoda obrany v „obránné prostoru“, jejíž cíle byly podrobně vyjádřeny v plánu obrany státu. Koncepce obrany prostoru byla základem odstupňovaného plánu pro budování vojenské obrany státu. První stupeň (mezistupeň) předpokládal početní stav 186 000 mužů pro Spolkové vojsko do roku 1986. Podle druhého stupně (stupně výstavby) měl být v roce 1994 početní stav 300 000 mužů. Tyto cíle byly definovány jako řádové hodnoty, jichž mělo být dosaženo. Všechny politickými stranami, které byly tehdy zastoupeny v parlamentu, byly považovány za uskutečnitelné. „Obrana prostoru“ se opírala zvláště o teritoriální princip s přímou součinností civilní a vojenské oblasti. Na operačním a taktickém stupni byly nositeli

„obranu prostoru“ teritoriální a mobilní síly. Prostor zasazení byl rozdělen na klíčová pásma (boj na zdrženou) a pásma zajišťování prostoru („taktika píchání špendlíkem“). Jak personální, tak materiální vybavení rakouského Spolkového vojska bylo přizpůsobeno koncepci obrany prostoru (od koncepcie obrany prostoru se nyní se zřetelem k nové bezpečnostně-politické situaci upustilo, viz další části článku).

■ **Vojenská hlediska neutrality**

Rakouská neutralita, vnitrostátně přijatá ústavním zákonem ze dne 26. 10. 1955, je do jisté míry považována za základ a záruku suverenity Rakouska. Od osmdesátých let a především od konce bipolarity v Evropě, od roku 1990, se však prosazuje nová interpretace funkce a účelnosti neutrálního stavu republiky.

Neutralita Rakouska do značné míry až dosud určovala strukturu a působení rakouského Spolkového vojska, přičemž se sice usilovalo o dosažení úrovně rovněž neutrálního Švýcarska, již však nebylo dosaženo (např. mohutnost hlavních zbraňových systémů). K tomu je možno dodat, že historické zkušenosti jiných, dočasně neutrálních států v Evropě 20. století, nebyly příliš pozitivní. Jejich neutralita nebyla agresory nikdy skutečně respektována nebo byla neutrály samotnými interpretována účelově v souladu s danou situací (např. Belgie, Holandsko, Norsko atd. ve druhé světové válce).

Závěr, který je nutno z této zkušenosti vyvodit, znamená, že *vojenské síly malého neutrálního státu nepostačují k tomu, aby při konfrontaci se silnějšími válčícími stranami (nebo mezi nimi) splnily svoje závazky plynoucí z neutrality*. Vojenský úspěch neutrality byl a s konečnou platností je závislý na tom, na „*keré*“ straně *jsme neutrální*. Je zřejmé, že zcela změněné bezpečnostně-politické podmínky v Evropě proto vyžadují důkladné zvážení účelnosti rakouské neutrality. Neutralita nemůže nikdy být samoúčelná.

■ **Doplňující zákonné podklady**

Další ústavní podklady pro vojenskou obranu státu nacházíme ve Vídeňské státní smlouvě z 15. května 1955, ve Spolkovém ústavním zákonu ze dne 26. října 1955 o neutralitě Rakouska, jakož i ve Spolkovém ústavním zákonu ze dne 30. června 1965 o vysílání rakouských jednotek k poskytování pomoci do zahraničí na žádost mezinárodních organizací. Zde je stanovena další oblast úkolů Spolkového vojska, která překračuje národní dimenze.

To jsou teoreticko-právní podklady vojenské obrany státu. Z výše uvedených dokumentů vyplývá, že politické vedení Rakouska uložilo rakouskému Spolkovému vojsku jasné poslání, týkající se vojenských hledisek celorakouské bezpečnostní politiky. Realizace tohoto poslání je záležitostí, která spadá do odpovědnosti příslušného spolkového ministra obrany a vyžaduje další diferencované úvahy.

Rozpočet na obranu

Bojová připravenost každého vojska příčinně souvisí s jeho rozpočtovou dotací. Rozpočtové starosti trápily rakouskou obranu státu již od samého počátku. Např. vedení státu a obyvatelstvo na základě výzbroje zanechané v roce 1955 dřívějšími okupačními mocnostmi vycházely z nesprávných představ o velikosti investičního

podílu. Avšak když je investiční podíl příliš nízký, musí být životnost techniky a výzbroje prodloužena. Když je prodloužena, stoupají provozní náklady. Zvýšené náklady zatěžují podíl investic. Tím je uvedena do chodu zhoubná spirála. Od založení Spolkového vojska neexistoval, nehledě na léta 1955 a 1956, žádný rok, v němž (při silně stoupajícím celkovém rozpočtu) bylo použito tak nízkého podílu rozpočtu na obranu státu, jako nyní. Jen jednou, a to v roce 1964, dosáhl podíl z celkového rozpočtu přes 5 %, resp. 1,5 % hrubého národního produktu.

Rozpočet na obranu pro rok 1994, přijatý na počátku prosince 1993, bude podle předběžného odhadu činit 19,744 miliard šilinků. Protože rozpočet bude odlehčen převodem položek na spolkové ministerstvo financí a dalším převedením zmocnění na věcné výdaje a stavební prostředky na spolkové ministerstvo hospodářství, nakonec vyplývá celková hodnota výdajů 21,4 miliardy šilinků. Vedle běžných výdajů mají tím být kryty především hlavní oblasti výzbroje a investice.

ADAPTACE RAKOUSKÝCH VOJENSKO-BEZPEČNOSTNĚ-POLITICKÝCH KONCEPCÍ

Hodnocení bezpečnostně-politické situace Rakouska bylo v neposlední řadě určováno poznáním problematiky neutrálního státu, který musel obstát tváří v tvář vysoce vyzbrojeným státům ve svém sousedství. Podobné starosti některé jiné státy již dříve přiměly k tomu, aby se připojily k Atlantické alianci. Rakousko se nemohlo touto cestou ubírat z důvodů neutrality a vzhledem ke své geostrategické poloze mezi NATO a Varšavským paktem. Nezbyval než rozvoj obranné koncepce přizpůsobené rakouským podmínkám.

Vývoj rakouské bezpečnostní politiky je možno rozdělit do několika period:

- * 1955 - 1970: dominace problémů obranné politiky, v neposlední řadě také na základě tří případů zasazení Spolkového vojska (maďarská krize 1956, jiho-tyrolská krize 1967 a krize v ČSSR 1968), pasivní zahraniční politika na základě malé volnosti jednání během studené války;
- * 1970 - 1984: priorita zahraniční politiky globálního ražení se silným zdůrazňováním neutrality Rakouska a jeho statu jako „ostrova blažených“; ústup obranné politiky do pozadí (zkrácení vojenské služby, rozpočet) a přestavba Spolkového vojska (miliční organizace, prostorová obrana);
- * 1984 - 1989: obranná politika a zahraniční politika postaveny na roveň; posun orientace zahraniční politiky k evropské politice sousedství; vydání Plánu obrany státu a zdokonalení výzbroje Spolkového vojska (rakety, přepadové stíhací letouny);
- * od 1989: stálé rozšiřování západní a evropské orientace od podání žádosti o vstup do Evropského společenství (nyní Evropské unie) v červenci 1989; pevné body rakouské bezpečnostní politiky je možno nyní shrnout takto:
  - účast na Konferenci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a v Organizaci spojených národů,
  - snahy o vstup do Evropské unie,

- solidární a aktivní spolupráce v budoucím evropském bezpečnostním systému.

Změna bezpečnostně-politických podmínek od r. 1989

Od roku 1989 se v důsledku skončení studené války v Evropě vytvořila zcela změněná bezpečnostně-politická a vojensko-strategická situace. Rakousko již není ideologickou přední stráží západoevropského společenství států na Východě a na rakouské bezpečnostní politice se poprvé od roku 1955 požaduje, aby bez vnějších formálně uložených omezení činila rozhodnutí sahající daleko do relativně nejisté budoucnosti. To se týká zvláště také vojenské složky rakouské bezpečnostní politiky.

Strukturální vývoj v bezpečnostně-politických vnějších podmínkách Rakouska od 1989 charakterizují zvláště:

- konec studené války mezi Západem a Východem sice na jedné straně přinesl konec konfrontace bloků, avšak také politické nejistoty a ekonomické krize v nástupnických státech zaniklého východního bloku, které silně brání demokratickým snahám v těchto státech, obsahují konfliktní potenciál;

- jak v rámci Evropské unie jako hospodářském a politickém svazku pro zvládnutí nových problémů Evropy (pořádkové-politické problémy na Východě, vzájemně proti sobě stojící konstelace a konflikty zájmů atd.), tak v rámci mezikontinentálního systému kolektivní bezpečnosti pod vedením Organizace spojených národů vznikají nové aspekty a oblasti uplatnění pro vojenskou složku příslušné národní bezpečnostní politiky;

- snížení ozbrojených sil a arzenálů v bývalých členských státech paktů přivodilo na jedné straně snížení především ofenzivních sil a upuštění od invazní schopnosti, avšak na druhé straně také vyšší mobilitu a pružnost zbývajících sil;

- prostorová blízkost Rakouska k potenciálním krizovým regionům a ohniskům krizí s nebezpečím jejich vlivu na Rakousko.

Nynější obraz ohrožení, jemuž musí Rakouská republika čelit, se skládá mezi jiným z těchto aspektů:

- vojenské a jiné násilné konflikty v důsledku politické destabilizace a dezintegračních snah,
- ohrožení životního prostředí nadregionálního rozsahu a jeho důsledky,
- migrační pohyby většího rozsahu a z nich vznikající konfliktové oblasti,
- konflikt Sever-Jih,
- mezinárodní terorismus a mezinárodní zločin.

REFORMA SPOLKOVÉHO VOJSKA

Dosavadní zkušenosti a výše vysvětlené okolnosti vyžadují od institucí odpovědných za obranu státu, aby od počátku devadesátých let plánovaly a realizovaly základní reformu vojska. Generální inspektor rakouského Spolkového vojska ve

svém projevu v listopadu 1993 uvedl cíle obsáhlého nového uspořádání výcviku a průběhu služby u Spolkového vojska:

- vyšší profesionalita výcvikového personálu,
- zvyšování kvality v oblasti výcvikových prostředků,
- zkrácení výcvikové doby ve spojení s pružnějším využíváním průběhu služby.

Představený musí být schopen vytvořit rovnováhu mezi službou, vojákem a společností. V novele branného zákona z roku 1992 byl zaveden tento výcvikový systém: většina osob podléhajících branné povinnosti absolvuje základní vojenskou službu 6 měsíců s následným vojenským cvičením v trvání 30 dnů. Kromě toho existuje povinnost cvičení 30 dnů, které musejí být odslouženy během 10 let. Tato vojenská cvičení se uskutečňují v trvání 6 až 10 dnů a před nimi předchází cvičení velitelů v trvání 4 dny. Poddůstojnický sbor je povinen vykonat cvičení 30 dnů, důstojnický sbor cvičení 60 dnů a může být povolován i po desileté lhůtě. Vcelku bude však u Spolkového vojska více rámcových útvarů.

NOVÁ KONCEPCE ZASAZENÍ RAKOUSKÉHO SPOLKOVÉHO VOJSKA

Strategie zadržování

Reforma rakouského Spolkového vojska byla zahájena vládním rozhodnutím o novém učlenění vojska ze dne 13. července 1992. Ruku v ruce s touto změnou struktury musí ovšem jít také změna metod zasazení. Struktura a metoda tvoří celkovou koncepci zasazení. Změněné rámcové podmínky pro tuto koncepci zasazení (společenská akceptace, relativně nevelké personální a materiální zdroje) vedly k výraznému zmenšení organizace zasazení rakouského Spolkového vojska.

Důsledkem analýzy nové strategické situace Rakouska po konci konfliktu Východ - Západ a „nových“ ohrožení bylo *upuštění od prostorové obrany, která předpokládala vedení obranného boje proti agresi proti Rakousku v celé obranné hloubce Rakouska*. Nová ohrožení a regionalizace konfliktů v Evropě vedly k **vytvoření příhraniční zajišťovací a obranné sestavy**. Tato koncepce vykazuje rychlou a přiměřenou reakci na možná přímá ohrožení rychle disponibilními silami.

Ke splnění úkolů, které vyplývají z bezpečnostně-politických úkolů Rakouska, uplatňuje Rakousko strategii zadržování, v jejímž rámci hodlá přispět k vyvážené vojensko-strategické rovnováze ve střední Evropě a působit stabilizačně jako bezpečnostní činitel. Tato strategie zadržování má mít varovný účinek v míru, preventivní účinek v případě krize, nepřímý účinek v případě vojenského konfliktu „za hranicí“ a přímý účinek v případě hrozícího útoku proti Rakousku zasazením Spolkového vojska.

Vzniklé případy menší intenzity budou řešeny aktivními silami, ohrožujícímu vývoji situace se bude čelit plnou bojovou silou rakouských ozbrojených sil. Cílem vojenského zasazení je stejně jako dříve zajištění státní existence Rakouské republiky ochranou hranic a obranou celého území.

Ozbrojené síly

Celkový rozsah rakouských ozbrojených sil byl v souladu s novými politickými a vojensko-strategickými rámcovými podmínkami stanoven přibližně na 120 000 mužů. Pozemní vojsko se skládá z 15 brigád, z nichž 12 je horských a 3 jsou brigády mechanizované. Kromě toho existují ještě velitelské jednotky a podpůrné útvary. Organizaci velení těchto brigád představují tři sborová velitelství s přidělenými teritoriálními oblastmi. Tato organizace má zajišťovat mnohostrannou taktickou použitelnost, jakož i rychlé a pružné zasazení. Hlavním úkolem pěších svazků je obrana za všech terénních podmínek, hlavním úkolem mechanizovaných svazků je především protiútok a boj na zdrženou. Většina těchto útvarů bude vytvořena mobilizací.

Vedle toho existují ještě aktivní síly přibližně 10 000 mužů a rychle aktivovatelné miliční útvary pro ochranu hranic v síle 5000 mužů. Tyto síly jsou běžnými výcvikovými vojenskými tělesy, u nichž je časovým odstupňováním povolávání do vojenské základní služby zajištěna trvalá disponibilita aktivních sil. Spektrum úkolů aktivních sil, které nemají být až po určitý stupeň ohrožení mobilizovány, zahrnuje nejpravděpodobnější druhy ohrožení:

- poskytování pomoci při živelných pohromách a neštěstích mimořádného rozsahu,
- bezpečnostně-policejní pomoc týkající se ochrany hranic a objektů,
- vojenská obrana státu v případě bojových akcí v přímém sousedství, které nejsou zaměřeny proti Rakousku.

Potřeba pružného zasazení ve kterékoli části rakouského státního území vyžaduje schopnost jednoznačného vytváření těžiště převážné většiny Spolkového vojska v daném ohroženém prostoru. Mimo tento prostor bude nutno smířit se s mezerami a riziky.

Metody vedení boje

Systém reakce rakouského Spolkového vojska (viz obr.) respektuje příslušná ohrožení. Je dbáno na to, aby nebyla učiněna žádná opatření, která by v případě eskalujícího vývoje situace ztěžovala nebo znemožňovala opatření vyšší intenzity.

Podle intenzity ohrožení, před nímž Rakousko stojí, bude rakouské Spolkové vojsko reagovat přiměřenou odstupňovanou formou. Metody boje „zajišťovací zasazení“ a „obrana“ jsou považovány za metody boje, jichž bude použito s největší pravděpodobností. Podle konkrétních podmínek vzniklého případu se bude metod zasazení používat bez omezujícího schématu. Operace bude v souladu s faktory síla, čas a prostor rozčleněna do fází dílčích operací a pro hlavní fázi operace bude stanovena dominantní metoda zasazení.

■ Zajišťovací zasazení na státní hranici

– Zajišťovací zasazení nižší intenzity

V případě regionální destabilizace v přímém sousedství Rakouska a z ní vyplývajících násilných konfliktů, které nejsou zaměřeny proti Rakousku, je plánováno

zajišťovací zasazení k ochraně nejdůležitějších hraničních přechodů a ke střežení mezilehlého terénu na některých místech.

Toto zasazení bude uskutečněno v krátké lhůtě aktivními silami a má vedle ochrany proti přehmatům také uspokojit potřebu bezpečnosti rakouského obyvatelstva. Při zvyšující se intenzitě ohrožení mohou být aktivní síly posíleny „rámcovými hotovostními silami“ z mírové struktury a dobrovolnými „miličnickými útvary pro ochranu hranic“. Aktivními silami je možno střežit úsek hranice dlouhý přibližně 100 až 150 km. Velení zasazeným silám uskutečňují sborová a vojenská velitelství.

– Zajišťovací zasazení střední intenzity

Kdyby měly krizové stavy v sousedství Rakouska vést k nebezpečí přehmatů ze strany stran konfliktu na rakouské území, je nutno uskutečnit **zajišťovací zasazení pro ochranu všech hraničních přechodů a pro průběžné střežení státní hranice při udržování větších pohotovostních sil v dotčeném úseku státní hranice.**

Aktivní síly provedou v krátké lhůtě prvá zajišťovací opatření až do příchodu jiných snadno aktivovatelných jednotek. Rámcové hotovostní síly přijdou teprve na základě možnosti mobilizace k zasazení. Jako opora zasazených sil jsou udržovány v pohotovosti mechanizované hotovostní síly, aby bylo možno patřičně čelit

Vojensko-strategické metody	
Zajištění	Obrana

Operační metody	
Zajišťovací zasazení	Obrana Protiútok Boj na zdrženou Ochrana prostoru
Obrana vzdušného prostoru	

Taktické metody (druhy boje)			
Obrana - v postaveních - pohyblivá	Útok - z pohotovostního postavení - z pohybu	Boj na zdrženou	Pronásledování
Formy boje pozemního vojska a letectva Druhy činnosti			

Obr.

změněným podmínkám situace. Kromě toho letectvo, vedle intenzivního střežení vzdušného prostoru, podporuje zasazené útvary. Velení uskutečňují sborová a vojenská velitelství.

– Zajišťovací zasazení vysoké intenzity

V případě válečných akcí v sousedství Rakouska s nebezpečím úniků bojovníků na rakouské území nebo záměrného vtažení Rakouska do bojové činnosti se předpokládá **zajišťovací zasazení k nepřetržité ochraně státní hranice** pro udržení integrity státního území s využitím hloubky příhraničního prostoru.

V tomto případě jsou zasazeny již mobilizované síly, hotovostní síly musejí mít schopnost provádět protiútoky, a proto musejí být zasazeny minimálně v síle brigády. Každé horské brigádě se přidělí zajišťovací úsek délky přibližně 40 až 50 km. Podíl podpůrných útvarů se zvyšuje podle potřeby. Velení jako v obou již popsaných případech uskutečňují sborová a vojenská velitelství.

■ Obrana

– Válka v sousedství

Při konvenčním vojenském konfliktu mezi sousedními státy s nebezpečím, že jeho důsledky překročí hranice, se soustředěním vojsk v ohroženém prostoru vytvoří obranná sestava, která se skládá ze sil pro přímou obranu hranic a ze sil umístěných v hloubce pro protipatření. Velení uskutečňují přímo sborová velitelství, která se v otázkách teritoriálních opírají o vojenská velitelství.

– Agrese proti Rakousku

V případě, že hrozí útok přímo směřující proti Rakousku se soustředěním sil v ohroženém prostoru, bude úsilí o dosažení zadržovacího účinku a o zabránění útoku samotnému. Obrana se povede podle zásad obranného boje v postaveních a pohyblivě. Při útoku rovnocenných sil bude obrana vedena v blízkosti hranic v na sebe navazujících obranných pásmech. Při útoku sil, které mají převahu, se nepříznivý terén opustí a bude se působit ve více méně na sebe navazujících obranných pásmech. Mechanizované útvary budou v případě potřeby zasazeny ze zálohy. Kdyby útok přes Rakousko směřoval k cíli ležícímu mimo republiku, bude obranný boj veden podél směru nepřátelského útoku v klíčových prostorech. Protiútoky budou ovšem prováděny jen při početně slabším protivníkovi. Jako poslední situace existuje ještě zajišťovací zasazení v hloubce. Toto zasazení se může uskutečňovat v celém spolkovém prostoru a je zaměřeno proti ohrožení nižším než konvenční, např. proti terorismu. Zasadí se všechny disponibilní síly. K pronásledovacím akcím mohou být zasazeny přepadové síly. Zajišťovací zasazení v hloubce bude ve většině případů uskutečňováno jako pomoc pro bezpečnostní úřady.

Zasazení v zahraničí

Aby Rakousko přispívalo k udržování míru a mezinárodní bezpečnosti a projevovalo svou solidaritu, bude na jedné straně poskytovat pomoc při rozsáhlých

pohromách a na druhé straně bude i nadále spolupracovat při operacích pro udržování míru. Tyto činnosti z větší části odpovídají již vysvětleným úkolům zasazení:

- střežení, zajištění a ochrana,
- týlová a infrastrukturální podpora,
- humanitární pomoc.

Celkový počet jednotek zasazovaných v rámci NATO je omezen na 2500 vojáků - dobrovolníků.

BUDOUCNOST A VÝHLED

Vysvětlená ohrožení a změny v bezpečnostně-politickém okolí Rakouska mají jedno společné: potenciální konflikty, které vyplývají z nebezpečí a ohrožení, jsou opět zvládnutelné.

Malý stát v Evropě se nesmí spoléhat na to, že v případě konfliktu bude ležet ve stěře zájmů USA a z toho odvozovat svou ochranu. Integrační proces v rámci Evropské unie podmiňuje také vznik společenství nebezpečí se zřetelem na vnější bezpečnost. Vzniká tak potřeba evropské bezpečnostní politiky řízené evropskými státy a institucemi. Tato bezpečnostní politika bude musit mít za cíl rozvoj mechanismů pro společné rozpoznávání, předcházení, řešení a zvládnutí konfliktů.

Bezpečnostní politika budoucnosti bude musit být koncipována obsáhle a respektovat hledisko prevence. To vyžaduje obsáhlou a věrohodnou spolupráci všech stabilních a prosperujících států Evropy. Na místo izolacionismu nebo neutrality musí proto v budoucnu nastoupit solidarita a spolupráce.

Neutralita bude chápána jako bezpečnost dosažená tím, že dotyčný stát „stojí stranou“; účast ve společenství bude chápána jako bezpečnost dosažená integrací. Integrační koncepce nabývají stále více na významu. **Primárně je na tomto místě nutno za nositele bezpečnostní politiky Evropské unie považovat Západoevropskou unii.** Rakousko usiluje nejdříve o status pozorovatele v Západoevropské unii. Protože je jisté, že Evropská unie pro dohlednou dobu přenesení vojenské utváření bezpečnosti na jednotlivé členské státy, bude Rakousko po delší časové období musit dokazovat, že je schopno svou obranu země podrobit přestavbě a přizpůsobit se novým skutečnostem. Vojenská složka bezpečnostní politiky musí z uvedených důvodů zajisté být dále předmětem diskuse a dalšího rozvoje v obsáhlých souvislostech především ve spolupráci společnosti a politiky.

*(Psáno pro Vojenské rozhledy,
květen 1994)*